

OPONENTSKÝ POSUDOK

Práca: Průzkum rodu *Diospyros* spp. a možnosti jeho introdukce

Autor: Ing. Ivo Ondrášek
Ústav Ovocnictví, Zahradnická fakulta v Lednici, Mendelova zemědělská
a lesnická univerzita v Brně

Školitel: prof. Ing. František Pospíšil, CSc.

Spracovanie: Nitra, 2007

Účel práce: Oponentský posudok na dizertačnú prácu

Oponent: prof. Ing. Ján Matuškovič, PhD.
Katedra ovocinárstva, vinohradníctva a vinárstva, Fakulta záhradníctva
a krajinného inžinierstva, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Život nás stále viac tlačí k poznaniu, čo pre ľudstvo znamená pojem strategickej ochrany a cieľené využívanie genofondov našej planéty. Ochrana, uchovávanie a cieľavedomé využívanie genofondu úžitkových druhov rastlín je v súčasnosti prvoradou úlohou mnohých medzinárodných a národných inštitúcií. Táto životne dôležitá problematika súvisí s globálnou ochranou a zachovaním biodiverzity v tom najširšom chápaní a stratégiou zabezpečenia racionálnej výživy ľudstva. Preto aj pestovanie tomelu v ČR by mohlo obohatiť spotrebiteľský kôš o toto stolové ovocie, bohaté na vitamín C, provitamín A a minerálne látky. Je chvályhodné, že už existuje od roku 2005 zmluva o licenčnom množení medzidruhových hybridov.

Predložená dizertačná práca má 105 strán textu. Prílohy obsahujú 20 tabuliek, 14 grafov a 17 farebných obrázkov. Literárny prehľad má bohatý záber, je pestrý a má svoju logiku a gradáciu. Autor túto kapitolu rozpracoval na 50 stranách textu a odcitoval 135 autorov.

Materiál a metodika bola pripravená odvážne začínajúc monitorovaním fenologických fáz rastlín na troch úrovniach (skleník, kontajnery, voľne rastúce), pokračujúc umelým opeľovaním medzi odrodami, mrazuodolnosťou (umelé testy), zisťovaním obsahových zložiek plodov a končiac explantátovými kultúrami.

Dosiahnuté výsledky a závery pre realizáciu v praxi a pre ďalší rozvoj vednej disciplíny sú obrazom veľkej snahy doktoranda interpretovať svoje poznania cez číselné, tabuľkové a grafické údaje doplnené farebnou fotografiou. Dôležité sú informácie o fenofázach pri rôznych spôsoboch pestovania. Umelé testy mrazuodolnosti hovoria o tom, že najodolnejšie sú odroda Rossiyanka, nasleduje *Diospyros lotus* L. a Nikitskaiya Bordovaja, ktoré znesú mráz až $-22\text{ }^{\circ}\text{C}$. Z obsahových látok je dôležitá kyselina askorbová (vit. C). Túto doktorand registruje široko variabilne nielen v sledovaných ročníkoch, ale aj pri odrodách od 204 mg. kg^{-1} pri odrode Mečta, po $1\ 889\text{ mg. kg}^{-1}$ pri odrode Yates. Pri karotenoidoch je vzácna podobnosť obsahu u oboch hodnotených odrodách aj ročníkoch. Robili sa aj rozbery na súbor štyroch minerálnych látok, pričom plody sú najbohatšie na K. Pre rýchle dopestovanie dostatočného počtu rastlín z vybraných introdukovaných odrôd považujem metódu rozmnožovania *in vitro* za perspektívnu, má však pri rode *Diospyros* spp. ešte dosť nejasných odpovedí.

Otázky a odporúčania:

- Producenti plodov v Európe, ako Taliansko 50 tis. ton, Izrael 40 tis. ton sú najväčší. A čo ostatná Európa? Je záujem o rozširovanie tohto rodu v produkčných výsadbách a ako si doktorand predstavuje svoju víziu pestovania v ČR?
- Je možné obrovskú variabilitu obsahu vitamínu C pri odrodách korigovať a ako?
- Prehľad termínov hlavných fenofáz pri rôznych spôsoboch pestovania odporúčam ako jeden z hlavných faktorov rešpektovať pri rozhodovaní sa zaradiť možno aj ďalšie odrody do súboru novej introdukcie na území ČR.
- Odporúčam používať jeden výraz, alebo kultivar alebo odroda!
- Z môjho pohľadu pri výbere z troch možností pestovania *Diospyros* spp. by som volil spôsob pestovania plantážnicky s mrazuodolnými medzidruhovými hybridmi a doplnil by som ho nádobovým spôsobom pestovania, nielen pre úrodu plodov, ale aj pre dekoratívne pestovanie ako mobilnú zeleň.

Záver:

Dosiahnuté teoretické a praktické odporúčania sú priamoúmerné vynaloženej práci doktoranda a samotná dizertačná práca spĺňa viac ako štandardné požiadavky po formálnej, ale aj obsahovej stránke.

Je potrebné zvýrazniť pomoc a priestor poskytnutý doktorandovi jeho školiteľom prof. Františkom Pospíšilom, CSc., ako aj Ústavu ovocníctví pri Záhradníckej fakulte v Lednici, ďalším pracoviskám, VÚRV Praha Ruzyně, Ústavu zelinárství a květinářství a Ústavu Mendeleum, čo umožnilo synteticky spracovať túto náročnú prácu a v takejto podobe ju predložiť.

Predložená dizertačná práca Ing. Ivo Ondrášek napĺňa všetky predpísané požiadavky kladené na tento druh prác a preto ju odporúčam k obhajobe. Po obhájení navrhujem udelenie vedecko-akademickej hodnosti „Philosophiae doctor“ (PhD.) v študijnom odbore Záhradníctvo.

V Nitre, dňa 17. mája 2007

Prof. Ing. Ján Matuškovič, PhD.

